

Крылова О.О.

здобувач,

Причорноморський НДІ економіки та інновацій, м. Одеса

Krylova Olena

Researcher,

Black Sea Research Institute of Economics and Innovation, Odessa

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФОРМ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Крылова О.О. Трансформація форм інноваційного підприємництва в національній економіці. Досліджено сутність інноваційного підприємництва як важливого елемента функціонування економічної системи. Обґрунтовано, що інноваційний підхід до генерування, продукування та ринкового просування новинок спроможні забезпечувати конкурентоспроможність розробнику самої ідеї. Визначені основні ознаки інноваційного підприємництва, які дають змогу його ідентифікувати. Обґрунтовано передумови трансформації форм інноваційного підприємництва. Визначено, що важливою формою, яка реалізується в умовах сучасного розвитку є стартап. Запропоновані базові параметри стартапів та ключові характеристики, які впливають на доведення життєздатної ідеї до ринкового успіху. Наголошено, що важливим для успіху такої форми інноваційного підприємництва є згуртованість команди навколо ідеї майбутнього проекту, а також гнучкість учасників стартапу щодо сприйняття ризиків.

Ключові слова: підприємництво, інноваційне підприємництво, стартап, форми підприємницької діяльності, форма інноваційного підприємництва, креативність, ідея.

Крылова А.А. Трансформация форм инновационного предпринимательства в национальной экономике. Исследована сущность инновационного предпринимательства как важного элемента функционирования экономической системы. Обосновано, что инновационный подход к генерированию, продуцированию и рыночному продвижению новинок способен обеспечивать конкурентоспособность разработчику самой идеи. Определены основные признаки инновационного предпринимательства, позволяющие его идентифицировать. Обоснованы предпосылки трансформации форм инновационного предпринимательства. Определено, что важной формой, которая реализуется в условиях современного развития является стартап. Предложенные базовые параметры стартапов и ключевые характеристики, которые влияют на доведение жизнеспособной идеи до рыночного успеха. Отмечено, что важным для успеха такой формы инновационного предпринимательства является сплоченность команды вокруг идеи будущего проекта, а также гибкость участников стартапа к восприятию рисков.

Ключевые слова: предпринимательство, инновационное предпринимательство, стартап, формы предпринимательской деятельности, форма инновационного предпринимательства, креативность, идея.

Krylova Olena. Transformation of forms of innovative entrepreneurship in the national economy. World experience proves that entrepreneurship itself is becoming the main driving force of development. No idea will materialize without entrepreneurial effort. However, the generation of new ideas and their market implementation require innovative approaches from entrepreneurs. In fact, it is the innovative approach to the generation, production and market promotion of new products that can ensure the competitiveness of the developer of the idea. **The methodological basis** of this work is the synthesis of general scientific methods of theoretical and empirical research (method of cognition, analysis and synthesis, generalization and systematization of information). **The purpose of the article** is to reveal the features of the implementation of modern forms of innovative entrepreneurship and their dissemination for the development of innovative business in Ukraine. The essence of innovative entrepreneurship as an important element of the functioning of the economic system is studied. It is substantiated that the innovative approach to generation, production and market promotion of novelties is able to ensure the competitiveness of the developer of the idea itself. The main features of innovative entrepreneurship are identified, which allow to identify it. Prerequisites for the transformation of forms of innovative entrepreneurship are substantiated. It is determined that an important form that is implemented in modern development is a startup. The basic parameters of startups and key characteristics that influence the bringing of a viable idea to market success are offered. It is emphasized that important for the success of this form of innovative entrepreneurship is the team's cohesion around the idea of the future project, as well as the flexibility of the startup participants to perceive risks. **Conclusions.** Today's perception of innovative entrepreneurship is gradually changing. The inertia of large corporations, their unwillingness to innovate, which is exacerbated by the active development of information technology,

create real preconditions for the transformation of forms of implementation of innovative ideas. One of such options in modern conditions is a startup. Given these characteristics, it can be argued that an effective startup is not just a specific project, but a team of innovators united around a new product idea. At the same time, awareness of risks and conscious inclination to them within the startup is accepted by experience that helps to create commercially viable products for a wide range of consumers, taking into account the sensitivity of their demand.

Key words: entrepreneurship, innovative entrepreneurship, startup, forms of entrepreneurial activity, form of innovative entrepreneurship, creativity, idea.

Постановка проблеми. Світовий досвід доводить, що саме підприємництво стає основною рушійною силою розвитку. Жодна ідея не отримуватиме матеріалізації без підприємницьких зусиль. Проте, генерування нових ідей та їх ринкова реалізованість потребують від підприємців інноваційних підходів. Власне саме інноваційний підхід до генерування, продукування та ринкового просування новинок спроможні забезпечувати конкурентоспроможність розробнику самої ідеї. Тема інноваційного підприємництва є надзвичайно актуальною, особливо для розвитку економіки. Оскільки Україна потребує суттєвих зрушень та виходу на новий рівень розвитку, інноваційні процеси набувають вагомого значення. Крім того, інноваційна спрямованість підприємницької діяльності забезпечує конкурентні переваги, слугує зміцненню ринкових позицій суб'єктам економіки, а отже, сприяє економічному піднесенню країн, орієнтованих на розвиток інноваційного підприємництва.

Незважаючи на важливість реформування економіки України, досить мало уваги присвячено питанням використання новітніх технологій, наукових та організаційно-управлінських розробок в активізації підприємництва, врахування сучасних трансформаційних процесів в організації інноваційного підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основу парадигми інноваційного розвитку формують підходи до циклічності економічної кон'юнктури та зв'язки між економічним зростанням та технологічними змінами, викладених у роботах М.І. Туган-Барановського, Р. М. Солоу, Й. Шумпетером та іншими.

Так, Кондратьєв М.Д. виявив, що причиною початку висхідної хвилі великого циклу є широке застосування науково-технічних винаходів, пов'язане із реорганізацією виробничих відносин, розширенням орбіти світових економічних зв'язків [1]. За розрахунками Р. М. Солоу виявлено, що підвищення валового обсягу виробництва в США в розрахунку на робочу годину зумовлено найбільшою мірою змінами в технології [2]. Ключовою детермінантою інноваційного розвитку Й. Шумпетер визначив підприємницьку активність, що спрямована на генерування нових комбінацій об'єднання та способів трансформації ресурсів шляхом створення нових продуктів, продукції або послуг та їх передачу у сферу споживання для отримання відповідного ефекту [3]. У подальших дослідженнях окреслені питання поглиблювались, що зумовило появу низки наукових результатів щодо розширення потоку інноваційних змін, змін поглядів на сутність та структуру інноваційного процесу, форм організацій продукування та поширення інновацій підприємницькими структурами. У цьому контексті вирізняються праці іноземних авторів П. Друкера, К. Ерроу, Дж. Еванс, Б. Карлоф, Д. Кауфман, Б. Льюндвела, Е. Менсфілда,

К. Опенлендера, а також українських вчених В. Александрової, Ю. Бажала, Я. Жаліла, М. Крупки, О. Лапко, Б. Маліцького, Л. Федулової, та багатьох інших.

Методологічною основою є синтез загальнонаукових методів теоретичного й емпіричного дослідження (метод пізнання, аналізу і синтезу, узагальнення та систематизації інформації).

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття особливостей реалізації сучасних форм інноваційного підприємництва та їх поширення для розвитку інноваційного бізнесу в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підприємницька діяльність є важливим рушієм зрушень у науці, техніці, економіці, якості життя суспільства, розвитку цивілізації. У процесі людської діяльності, трансформувались засоби виробництва і саме підприємство за рахунок синтезу різних форм ведення бізнесу і технологічних можливостей. З плином часу трансформувалася сучасний світовий економічний та суспільний устрій, з'явилися нові наукові погляди та нові напрями досліджень «постіндустріальна економіка», «економіка знань», «інформаційне суспільство», «інформаційна економіка», основу яких складає креативність як нова ознака підприємницької діяльності.

У класичному розумінні підприємництво проявляється через приватну ініціативу однієї чи більшої кількості осіб, що організували власний бізнес з метою отримання прибутку. Саме у такому ракурсі «підприємство» уявляється приватним одноосібним чи невеликим колективним підприємством сфери послуг [4, с. 197]. Проте, сучасне підприємство охоплює всі сфери та види економічної діяльності. Від допоміжного сектору виробництва воно стає глобальним потужним бізнесом, який змінює світ [5]. Одночасно, змінюються і підходи науковців щодо поділу підприємства, що представлені у табл. 1.

Основа трансформації форм інноваційного підприємства складає активна взаємодія всіх економічних суб'єктів з науково-дослідними організаціями задля розвитку науково-технічного співробітництва. Основними принципами взаємодії є міжфірмова кооперація та інтеграція з науковими установами, центрами, університетами, інститутами, внаслідок чого змінюються організаційні форми такої взаємодії.

Еволюційно трансформація форм інноваційного підприємства тісно пов'язана з характером інноваційного процесу, його організації та фінансового забезпечення.

Варто відмітити, що підприємницька діяльність пов'язана з організацією венчурного бізнесу. У цих умовах, форми та мотиви інноваційного підприємства різняться: від спонсорської допомоги до спільної участі в прибутках через викуп акцій, внески до статутного капіталу, створення цільових фондів інно-

ваційного розвитку. Венчурний бізнес виконує роль посередника між потенційним інвестором і підприємством, яке потребує стартового капіталу чи інвестицій для реалізації нової ідеї.

Підприємництво та інноваційні спроможні забезпечувати економічне зростання. Їх поєднання дає поштовх до появи нових технологій, нових матеріалів чи біотехнологій, нових методів й організації ринкових процесів та праці. Підприємництво у свою чергу задає поштовх змінам, а інноваційний процес забезпечує їх адаптацію для функціонування сучасної економіки. Проте, інноваційним є лише підприємництво, яке дозволяє отримати дохід від виробництва інноваційного продукту, використання чи дифузії інновацій. До суб'єктів інноваційного підприємництва належать підприємства й організації, що здійснюють інноваційну діяльність.

Слід відмітити, що для інноваційного підприємництва характерними є низка специфічних ознак, що дають змогу вирізнити його з поміж інших варіантів розвитку бізнесу (рис. 1).

Загалом успішний світовий досвід формування ефективного інноваційного підприємництва характеризується такими рисами:

- перехід від традиційної лінійної моделі «наукові дослідження – трансфер знань і технологій – інновація» до нелінійної моделі системної взаємозалежності зазначених елементів і орієнтацію інновацій на попит (як національний, так і глобальний);

- сприяння бізнесу, який пов'язаний з реалізацією великих інноваційних проектів і, відповідно, підвищенням якості інститутів (норми, правила і закони), що забезпечують зацікавленість в інноваціях;

- урахування національних особливостей економічного і соціально-політичного історичного розвитку країни, формують національну інноваційну систему, структура якої постійно трансформується відповідно до нових потреб і можливостей розвитку суспільства.

У цьому сенсі вирізняють декілька нових варіантів організації інноваційного підприємництва, які найбільш поширені у сучасному глобальному середовищі й одночасно поєднують в собі як організаційні так і фінансові аспекти. Зокрема йдеться про реалізацію підприємництва у формі стартапів.

Враховуючи сучасні реалії економічного розвитку, кожен новий інноваційний проект супроводжується підвищеними ризиками й потребує виваженого підходу для його реалізації. Стартап за своєю суттю є більше ніж форма організації підприємницької діяльності, він є новоствореною компанією, яка розвиває бізнес на основі нових інноваційних ідей, або на основі принципово нових технологій [7].

Враховуючи активний розвиток технологій, термін «стартап» застосовується переважно до інтернет-компаній й інших фірм у сфері інформаційних технологій. Це пов'язано з тим, що найбільш вдалими стартапами були проекти саме в ІТ-сфері (Facebook, Вікіпедія, YouTube, Flickr, Twitter, Microsoft, Apple Computer inc., Google [7].

Будь-який стартап розпочинається з ідеї продукту, яка поєднує команду новаторів, ресурси та маркетинг. Аналіз та узагальнення наукових досліджень, а також практики розвитку активізації стартапів [7; 8] дає змогу виокремити їх основні характеристики (рис. 2).

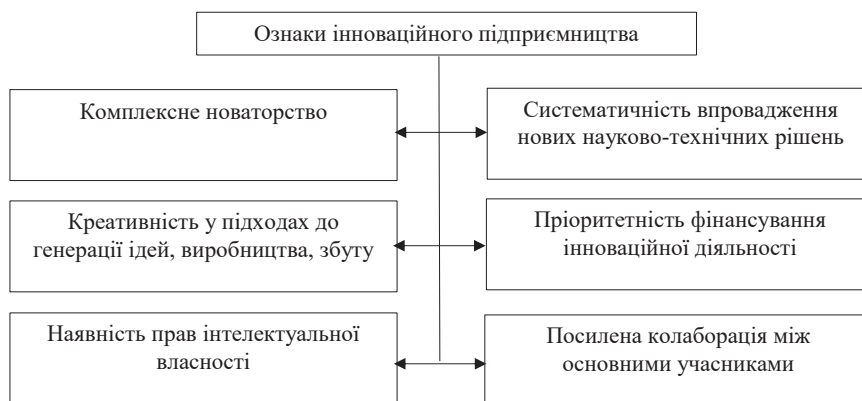

Рис. 1

Джерело: складено автором

Таблиця 1

Основні форми підприємницької діяльності

Форма підприємництва	Характерні риси прояву
Виробниче	будь-яка діяльність (матеріальна, інтелектуальна, творча), яка пов'язана з виробництвом продукції, наданням послуг, створенням духовних цінностей
Комерційне	діяльність, яка пов'язана з операціями й угодами купівлі товарів і послуг для їх подальшого перепродажу
Фінансове	особливий вид діяльності, яка пов'язана з купівлею-продажем фінансових активів, зокрема національної й іноземної валют і цінних паперів
Високотехнологічне (інноваційне)	діяльність у сфері високих технологій, в основу якої покладено цінну наукову ідею, інноваційне рішення зі створення наукомістких товарів чи послуг на основі креативності новатора

Джерело: складено за [4; 6]

Рис. 2

Джерело: складено автором

Висновки. Сьогоднішнє уявлення про інноваційне підприємництво поступово змінюється. Інертність великих корпорацій, їх небажання інноваційно оновлюватися, що посилюється активним розвитком інформаційних технологій, створюють реальні передумови для трансформації форм втілення інноваційних ідей. Одним з таких варіантів у сучасних умовах стає стартап. Враховуючи наведені характеристики,

можна стверджувати, що ефективним стартапом є не просто певний проект, а згуртована навколо нової ідеї продукту команда новаторів. При цьому усвідомлення ризиків та свідомо схильність до них в рамках стартапу приймається досвідом, який допомагає створювати комерційно вигідні продукти для широкого кола споживачів, враховуючи чутливість їх попиту.

Список використаних джерел:

1. Кондратьев Н. Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения / Сост. Ю. В. Яковец. М.: Экономика, 2002. 768 с.
2. Solow R. M. Technical Change and the Aggregate Production Function. *The Review of Economics and Statistics*. 1957. vol. 39, № 3. P. 312-320.
3. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. М.: Прогресс, 1982: <http://uaterra.in.ua/wp-content/uploads/2017/11/SHumpeter-Teoriya-ekonomicheskogo-razvitya.pdf>
4. Сазонець І. Л., Саленко А. С. Сутність та трансформація основних форм підприємницької діяльності. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економічні науки»* Випуск 3 (83) 2018. С. 197-204. <https://doi.org/10.31713/ve3201819>
5. Сазонець О. М., Куряча Н. В. Напрями лібералізації підприємницької діяльності в Україні в контексті вдосконалення системи пенсійного забезпечення. *Проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 164–170.
6. Сіпайло Л. Г., Сіпайло Н. А. Організаційно-економічні засади лібералізації інноваційного підприємництва : монографія. Рівне : НУВГП, 2018. 126 с.
7. Корнух О. В., Маханько Л. В. Стартап як прогресивна форма інноваційного підприємництва. *Інвестиції: практика та досвід* № 23/2014. С. 26-30.
8. Плеханова Г.О. Розвиток молодіжного інноваційного підприємництва на базі міжуніверситетських регіональних start-up центрів. *Системи обробки інформації*, 2014, випуск 2(118), том 2. С. 210-213.